ECONOMISCHE KRONIEK.

ARBEIDSWETGEVING. — TEEKENEND. — RIJKSINKOMSTEN IN 1903. — DE STRIJD
IN DE DUITSCHE ZIEKENFONDSEN. — WERKGEVERSVEREENIGING IN DE
VEREENIGDE STATEN. SUIKERKARTEL IN BELGIË.

Arbeidswetgeving. Gelijk wij met een enkel woord in onze vorige Kroniek nog vermelden konden, is onder dagteekening van 6 Januari bij de Kamer ingekomen het ontwerp arbeidswet, dat, met tusschenruimte van enkele weken, is gevolgd door een ontwerp tot regeling van de arbeidsovereenkomst. Beoogt laatstgenoemd ontwerp — in hoofdzaak overeenkomend met het ontwerp der vorige regeering, dat op zijn beurt weder grootendeels was ontleend aan het bekende werk van den oud-hoogleraar Drucker — de rechtsgevolgen voor werkgever en arbeider voortspruitend uit de overeenkomst, welke hen tot elkander bracht, te regelen, en kan eene nadere niteenzetting van dit, overigens door ons met groote ingenomenheid begroet, ontwerp, als zijnde overwegend van juridischen, niet van economischen aard, hier achterwege blijven, anders staat het met het ontwerp-arbeidswet.

In dit ontwerp wordt niet slechts het in de arbeids- en veiligheidswetten (met de op deze wetten rustende bestuursmaatregelen) geldend arbeidsrecht gecodificeerd en herzien, maar dit arbeidsrecht in verschillend opzicht zeer belangrijk uitgebreid. Eene kritische beschouwing te geven van den inhoud van het ontwerp valt buiten het kader eener kroniek. Wij zullen ons bepalen tot het zakelijk weergeven van de voornaamste der nieuwe punten welke het ontwerp voorstelt te regelen.

Nu intusschen met dit ontwerp het vraagstuk der wettelijke arbeidsbescherming, ook met betrekking tot volwassen arbeiders van beiderlei kunne, in ons land op nieuw principieel aan de orde is gesteld, wenschen wij, alvorens van den inhoud van het ontwerp het een en ander mede te deelen, nog eens uiting te geven aan onze stellige overtuiging, dat men, door den volwassen arbeider te belemmeren in de vrije beschikking over zijn arbeidskracht, op den verkeerden weg is. Met de bepalingen op de veiligheid in fabrieken en werkplaatsen, welke dit ontwerp

bevat, kan men in hoofdzaak vrede hebben, op denzelfden grond waarom tegen voorschriften der bouwpolitie nopens den bouw van veilige woningen geen bezwaar kan bestaan. Maar den werkduur van volwassenen door dwingend recht te willen beperken, het verrichten van bepaalden arbeid hun te willen verbieden, achten wij eene ongeoorloofde, en voor de ontwikkeling van ons volk schadelijke staatsvoogdij.

Natuurlijk zijn wij niet van oordeel, dat in de bestaande arbeidsvoorwaarden te dien opzichte, niets te verbeteren valt. Verre van daar. Doch die verbetering meenen wij dat van anderen op, door belanghebbenden zelven, in onderling overleg, waarbij met de bijzondere eischen van elk bedrijf rekening gehouden worden kan, tot stand gebracht moet worden, niet mechanisch door algemeen bindende voorschriften van wet of bestuursmaatregel. Dat de eerste weg een lange is, vooral in ons land, geven wij toe, en ook, dat het bewandelen van dien weg vooralsnog veel in stand houdt wat ook wij dringend anders zouden wenschen. Maar de prikkel welke het bestaan dier misstanden geeft tot het streven naar verbetering dunkt ons heilzaam, en hem wegnemend of verzwakkend door wettelijk ingrijpen, boet, naar wij vreezen, ons land aan gezonde volkskracht meer in, dan het wint door het opruimen van enkele misstanden. Bovendien is de plotselinge verzwaring der productievoorwaarden welke zoodanig ingrijpen ten gevolge heeft, een last voor het bedrijfsleven, welke, overigens stellig op verschillende punten reeds aanstonds zeer hinderlijk merkbaar, algemeen gesproken het bedrijfsleven niet te zeer schaadt, zoolang het zich in een krachtige ontwikkeling mag verheugen, doch die, zoodra die ontwikkeling vertraagt of stukt — en reeds de tariefplannen der regeering bereiden inderdaad onzen handel en industrie, wederom algemeen gesproken, ernstige moeilijkheden — in hooge mate belemmerend werkt, tot schade niet in de laatste plaats der arbeiders zelven.

Wij betreuren dat deze inzichten, op grond meer van praktische politiek dan van principieelen aard, in den laatsten tijd al meer verlaten worden, ook door politieke groepen welke door beginsel en traditie in de eerste plaats geroepen schijnen om de groote beginselen van vrijheid en self-help met kracht te verdedigen. Daardoor is het de regeering mogelijk in hare Memorie

van Toelichting zich met enkele phrases af te maken, van de principieele vragen welke in dit ontwerp een antwoord in burgerlijk-socialistische richting erlangen. Te hopen is het dat de verder tusschen Kamer en Regeering over dit ontwerp te wisselen schrifturen in dit opzicht op hooger peil zullen komen te staan.

Alvorens enkele hoofdpunten uit het ontwerp te vermelden, wenschen wij de aandacht te vestigen op eenen merkwaardigen passus uit den aanhef van de Memorie van Toelichting, welke een duidelijk licht werpt op den geest waarin het ontwerp is gedacht. De Regeering verklaart, dat zij het liefst den tot nu toe gevolgden weg, om de beschermende bepalingen rechtstreeks bij wet of algemeene maatregel van bestuur vast te stellen, had verlaten. „Zij zou er de voorkeur aan hebben gegeven, wel de beperkende regelen in de wet vast te leggen, maar voorts veel van de uitwerking dezer regelen over te laten aan vertegenwoordigende lichamen op nijverheidsgebied, bevoegd om op beperkt terrein en onder de noodige waarborgen in zekere mate met dwingend gezag op te treden. Daarvan moest voorschijns ten gevolge van de ontstentenis van alle zoodanige publiek-rechtelijke organisatie worden afgezien. De Regeering kan thaus nog niet verder gaan dan een eersten stap te zetten op den weg die tot meerdere organisatie in de toekomst kan leiden.“ Die eerste stap is de regeling van het leerlingwezen. En wanneer men nu kennis neemt van hetgeen de regeering verder aanvoert, ter toelichting van de wijze waarop deze regeling in het ontwerp is beproefd, dan blijkt, dat met de aangehaalde zinsneden bedoeld wordt op eene, door de regeering wenschelijk geachte, herleving van het gildewezen. Inderdaad beweegt het ontwerp zich in de richting van de nijverheids-reglementeering uit den gildetijd wel bekend, en welker verderfelijke gevolgen het gildewezen ten slotte ruim een eeuw geleden ten ondergang brachten. De indiening van dit wetsontwerp, hoe „vooruitstrevend“ het velen schijnen moge, stempelt de bekende uitspraak van den Minister Kuyper in Februari 1903: „aan reactie denkt hier niemand“, tot eene protestatio actui contraria!

Thans tot het ontwerp zelf overgaande, beginnen wij gaarne met hulde te brengen aan de zorg waarmede het kennelijk is bewerkt. Op vrij wat punten wordt het geldend arbeidsrecht, aan de hand der ervaring, verbeterd of verduidelijkt. Deze erkenning

kan echter, waar wij principieel staan tegenover de strekking van het ontwerp, op ons eindoordeel uitteraard geen invloed hebben.

Het ontwerp is in 9 hoofdstukken en totaal 443 artikelen verdeeld. Het eerste hoofdstuk geeft algemeene bepalingen. Wij stippen daaruit aan, dat de definitie van arbeid (alle werkzaamheden verricht in of ten behoeve van eenig bedrijf) welk art. 1 geeft, en van fabrieken en werkplaatsen, stilliger dan tot dusver ook de huisindustrie onder de werking der wet brengt. Voorts blijft arbeid verricht in een bedrijf van landbouw, tuinbouw, boschbouw of veehouderij, en die in mijnen en daarbij behoorende inrichtingen aan de wet onttrokken, zijnde laatstgenoemde afzonderlijk te regelen in de aanhangige wet tot wijziging der wet op de mijnwetgeving.

Het tweede hoofdstuk regelt in 42 artikelen het leerlingwezen.

Bij bestuursmaatregel zullen bepaalde werkzaamheden kunnen worden aangewezen welke in fabrieken, werkplaatsen of winkels niet door jongens of meisjes mogen worden verricht, dan als leerling, of als bezitter van een diploma als gezet. Alleen bedrijfshoofden wien daartoe door den burgemeester vergunning is verleend, mogen leerlingen aannemen. Leerlingen wier leeftijd geheel of voor $\frac{2}{3}$ verstreken is, krijgen tweemaal per jaar gelegenheid om examen af te leggen ter verkrijging van het gezellendiploma. Waarborgen voor theoretische ontwikkeling, waar de mogelijkheid daarvoor bestaat, worden in art. 51 en volgende gegeven, en voorts de inhoud en rechtsgevolgen der leerovereenkomst geregeld. Dit zijn de hoofdtrekken van het plan, dat ongetwijfeld veel goeds bevat, al is ook groote moeilijkheid gelegen o. m. in de aanwijzing der patroons die leerlingen mogen houden. Wij voorzien dat alle patroons die hiervoor in de termen vallen, zullen prijs stellen op het gelijkelijk bezitten van de reclame in de toelating gelegen, en dat het afwijzen van de aanvragen groote zeldzaamheid blijven zal. Bij de toekomst-droomen des ministers ten opzichte der herleving van de meesterproeven (bl. 39 der Memorie van Toelichting), met het gevolg, dat aan den aldus geschapen meester het uitsluitend recht zou kunnen worden toegekend om aan het hoofd van bepaalde bedrijven te staan en tevens dat van leerlingen op te leiden, zullen wij evenmin nader stilstaan als bij de vraag, of er grond is om te verwachten en te verlangen, dat de regeling van het

leerlingwezen den meester er toe leiden zal toezicht te houden o. a. op de godsdienstige ontwikkeling der leerlingen (bl. 32).

Met groote zorg zijn bewerkt de hoofdstukken IV en V nopens de beveiliging van den arbeid. Deze hoofdstukken (niet toepasselijk op bouwvakken) laten zich moeilijk samenvatten.

Van de wijzigingen welke in de tegenwoordige arbeidswet worden gebracht zijn de volgende de belangrijkste. Het verbod van arbeid te doen verrichten door personen beneden twaalf jaar wordt uitgebreid tot kinderen, die hoewel 12 jaar, nog niet aan de (in den regel tot 13 jaar durende) leerverplichting voldeden. De bijzondere bescherming tot dusverre aan personen beneden 16 jaar en vrouwen verleend, wordt verlengd tot het zeventiende jaar. De normale arbeidsduur voor deze personen, thans op 11 uur bepaald, wordt tot 10 uur verminderd, terwijl tevens de mogelijkheid wordt geschapen dat, in abnormale bedrijven, die werktijd nog kan worden ingekort. Met het oog op de bezwaren, inzonderheid door de textielindustrie, aangevoerd tegen de verplichtstelling van den 10-urendag voor vrouwen en jeugdige personen, bepaalt art. 271, dat bij bestuursmaatregel fabrieken en werkplaatsen kunnen worden aangewezen, waarin met ministerieële vergunning, schriftelijk en voor bepaalden tijd te verleenen, en eventueel aan voorwaarden te binden, jongens, meisjes en vrouwen ten hoogste 11 uur per etmaal werkzaam mogen zijn.

Met betrekking tot den rusttijd is het tegenwoordig voorschrift, dat de arbeid moet worden afgewisseld door ten minste één rusttijd van een uur tusschen 11 en 3 uur, vervangen door een voorschrift, dat den werkgever de kens geeft tusschen het geven van een middagrusttijd van 1½ uur, zonder verdere verplichte rustpoozen, en tusschen een middagrusttijd van ten minste een uur en verplichtten rusttijd bovendien van een half uur na elke vier uur arbeid (art. 303). Ook dit voorschrift geldt alleen de jongens, meisjes en vrouwen.

Geheel nieuw is de voorgestelde beperking van den arbeidsduur voor mannen in bepaalde bedrijven. De Minister acht deze regeling een voorloopige, welke hem niet bevredigt, doch voornog de eenig bereikbare dunkt. De regeling geldt mannen die nachtarbeid verrichten of werken in voor de gezondheid schadelijke bedrijven, de laatste bij bestuursmaatregel aan te wijzen (art. 309 en volgende). Als regel wordt de arbeidsduur

dezer mannen op 11 uur bepaald, met mogelijkheid om dezen arbeid bij bestuursmaatregel onder zekere voorwaarden te verkorten (art. 313) of te verlengen (art. 312). In bakkerijen mogen mannen als regel niet meer dan 11 uur per etmaal werken; ten hoogste twee maal per week doch voor niet meer dan 60 etmalen in een jaar kan die arbeidsduur verlengd worden, al naar mate de lengte van den arbeidsduur op andere dagen tot $13\frac{1}{2}$ of 16 uur. De arbeid mag op deze dagen niet vóór twee uur 's nachts, op de andere niet vóór 5 uur 's morgens aanvangen (art. 332 j^o 337) ook op deze voorschriften kunnen uitzonderingen in bijzondere gevallen worden toegestaan (art. 345).

Ook voor personen werkzaam bij een openbaar middel van vervoer wordt de arbeidsduur, voor zoover dat niet reeds elders is geschied, geregeld, in dier voege, dat de regeling van dienst- en rusttijden van dit personeel ministerieele goedkeuring behoeft.

De bepalingen nopens beperking van den arbeidsduur gelden niet het bedrijfshoofd en diens echtgenoot (art. 266).

Nieuw is voorts hetgeen in art. 228—232 wordt bepaald nopens de veiligheid bij het laden en lossen van schepen. De regeling dezer materie wordt in hoofdzaak aan bestuursmaatregelen voorbehouden.

Ten slotte vermelden wij de regeling welke de minister voorstelt met betrekking tot het winkelpersoneel in artt. 224—228, 298—302 en 343—345. In de eerste plaats waarborgt de wet aan het personeel in winkels en apotheken gelegenheid tot zitten, voor zoover dit met de eischen van het bedrijf overeenkomt. Met betrekking tot den arbeidsduur van vrouwelijke en jeugdige winkelbedienden wordt bepaald dat deze niet meer dan 11 uur per etmaal bedragen mag, met dien verstande dat eens per week die duur tot 13 uren mag worden uitgebreid, en voorts dat die arbeid om 9 (resp. 10) uur 's avonds moet zijn geeindigd.

De gemeenteraad is bevoegd, onder koninklijke goedkeuring, voor jeugdige en vrouwelijke winkelbedienden den aanvang van de werkuren te bepalen, het einde op vroeger dan 9 uur 's avonds te stellen, en rusttijden van aan te geven duur voor te schrijven, onder bepaling of die rusttijden in den winkel mogen worden doorgebracht. Ook met betrekking tot mannelijk winkelpersoneel is de gemeenteraad bevoegd tot vaststelling van het aantal werkuren, van het uur van aanvang en einde van den arbeid, en van bepalingen omtrent rusttijden tusschen de werkuren.

Aan de Memorie van Toelichting is toegevoegd een beknopt overzicht van hetgeen in een aantal staten geldt met betrekking tot onderwerpen die in het ontwerp zijn geregeld. Uit dit overzicht blijkt, dat in meer dan een opzicht ons land verder gaat dan men elders tot dusver heeft meenen te mogen doen. Overigens zal men bij de beoordeeling van een dergelijk overzicht goed doen niet uit het oog te verliezen, dat het in zaken als deze niet alleen aankomt op den inhoud der wet, doch ook op hare toepassing. Is het niet in ons land voorgekomen, dat industrieelen welke de regeering kwamen wijzen op de onhoudbaarheid van zeker wettelijk verbod, mondeling door den minister werden gerust gesteld?

Teekenend. Een sociaal-democratische coöperatieve bakkerij te Amsterdam moest onlangs een proef, met afschaffing van nacht-arbeid genomen, staken wegens gemis aan medewerking van de zijde der broodverbruikers. Dit feit gaf Mr. Aalberse aanleiding, er in zijn weekblad op te wijzen, dat deze sociaaldemocraten hun versch brood er niet voor over hadden om de opheffing van den nacht-arbeid voor sommigen hunner kameraden mogelijk te maken.

Wij zouden van een en ander hier geen gewag maken, ware het niet, dat de opmerking van Mr. Aalberse had geleid tot een merkwaardig artikeltje in het Volk van 6 dezer. De redactie schrijft daar o. m.: „terwijl er zeker vele sociaal-democraten zijn die gaarne het persoonlijk offer van dat versche brood willen brengen, zal de arbeider met zijn heele gezin er vaak tegen opzien, omdat brood een der hoofdbestanddeelen van zijn voedsel is, en omdat hij het in den regel zonder toespijs moet gebruiken.

„De sociaal-democraat weet dat de maatschappij niet te verbeteren is door persoonlijke goedwilligheid, maar hij eischt regel en wet, gelijk voor allen. En elk sociaal-democraat, zonder uitzondering, zal een wettelijk verbod van nachtarbeid bevorderen zoo goed hij kan.”

Deze beschouwing dunkt ons teekenend voor de opvattingen van hen die, bij gebleken maatschappelijke misstanden, aanstonds en in de eerste plaats den staat te hulp roepen om verbetering te verkrijgen. Dezelfde sociaal democraat die voor het brengen van een persoonlijk offer bedankt, zal een wettelijk verbod, dat, doorgevoerd, hem hetzelfde offer kosten zal, „bevorderen zoo goed hij kan.” Beseft men niet het noodlottige van dergelijke maatschappelijke moraal, die, gelijk zoo telkens aan de proletarische en burger-

lijke socialisten is voorgehouden, moet leiden tot verslapping van zedelijke energie, tot noodeloos leunen op anderen, van wie men verlangt hetgeen men zelf behoorde te helpen verwezenlijken? De staat vermag op sociaal gebied niets, wat de vrije maatschappij, zoo hare leden het ernstig willen, niet beter dan hij kan tot stand brengen. Maar wordt het sussen der conscienties met een „daar moet de staat maar voor zorgen“, algemeen, (en de verleiding daartoe is zoo schrikkelijk groot), dan zal, zelfs wanneer de staat tot ingrijpen besluit, geen wezenlijke verbetering bereikt worden. Of meent men, dat het zedelijk peil der bevolking plotseling zal gaan stijgen door het enkel feit, dat het Staatsblad er bij is te pas gebracht?

Rijksmiddelen in 1903. De Staatscourant van 15 Januari bracht het gebruikelijk voorloopig jaaroverzicht van de opbrengst der zoogenaamde gewone middelen in het jaar 1903, aan welk overzicht wij onderstaande cijfers ontleenen.

BENAMING DER MIDDELEN.	Bedrag der raming.	Opbrengst over de 12 maanden van 1903.	Opbrengst over de 12 maanden van 1902.
<i>Directe Belastingen.</i>	Gulden.	Gulden.	Gulden.
Vermogensbelasting	13.104.000.00	13.198.377.61	13.046.418.16 ⁵
Personeel	9.150.000.00	9.357.658.42 ⁵	9.213.908.57
Belasting op bedrijfs- en andere inkomsten	6.554.000.00	6.792.859.20	6.657.189.12
Vermogensbelasting	7.665.000.00	7.793.534.16	7.649.080.55
Recht op de mijnen	19.665.00	23.044.59	19.759.49 ⁵
Totaal	36.492.665.00	37.165.473.98 ⁵	36.586.355.90
<i>Rechten op den invoer</i>	9.918.600.00	10.646.875.36	10.131.388.89
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	1 ¹⁾ 16.100.000.00	1 ¹⁾ 17.573.195.14	1 ¹⁾ 16.705.335.03 ⁵
Wijn	1.800.000.00	1.773.625.21	1.794.298.33 ⁵
Binn. en buit. Gedist	26.400.000.00	26.552.095.65	26.676.657.44
Zout	1.580.000.00	1.567.514.92 ⁵	1.567.063.57
Bieren en azijnen	1.450.000.00	1.456.555.28	1.423.356.47 ⁵
Geslacht	3.900.000.00	4.146.348.68	4.105.288.77 ⁵
Totaal	51.230.000.00	53.069.334.88 ⁵	52.271.999.63
<i>Gouden en zilver werken</i>	330.850.00	360.489.66 ⁵	348.340.00 ⁵
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	4.110.000.00	4.563.448.56	4.512.990.65 ⁵
Registratierechten	5.600.000.00	6.402.258.83 ⁵	6.013.736.57 ⁵
Hypotheekrechten	570.000.00	686.956.64 ⁵	631.875.33 ⁵
Recht van succ. en van overgang bij overl.	11.964.600.00	15 572.792.15	15.037.733.80
Totaal	22.244.600.00	27.225.456.19	26.196.336.36 ⁵

¹⁾ Na aftrek der premien.

B E N A M I N G DER MIDDELEN.	Bedrag der raming. Gulden.	Opbrengst over de 12 maanden van 1903. Gulden.	Opbrengst over de 12 maanden van 1902. Gulden.
<i>Domeinen</i>	1.680.000.00	1.645.970.94	1.666.844.70 ⁵
<i>Posterijen</i>	11.760.000.00	12.081.048.79 ⁵	11.491.979.50 ⁵
<i>Rijkstelegrafen.</i>	2.350.000.00	2.487.500.00	2.396.400.00
<i>Staatsloterij</i>	657.000.00	655.528.25	657.476.53 ⁵
<i>Akten v. jacht en vischerij..</i>	138.000.00	142.558.00	141.813.50
<i>Loodsgelden.</i>	2.000.000.00	2.348.272.32	2.160.911.58 ⁵
Totaal-Generaal	133.801.715.00	147.828.508.39	144.049.346.62

Uit deze cijfers blijkt, dat de opmerkelijke stijging in de opbrengst der belastingen, welke sedert 1885 schier onafgebroken aanhield (slechts in 1893 was er eene aanmerkelijke, en in 1901 eene geringe daling), ook in 1903 voordoemde. De reeds zeer hooge opbrengst van 1902 werd met nog bijna 38 ton overtroffen. En dit belangrijk accres onzer middelen is te opmerkelijker, omdat het, generaal gesproken, niet in verzwaring van lasten zijn oorsprong vindt. De balans der verzwaring en vermindering van belasting sedert 1885 sluit stellig niet met een saldo aan de zijde van eerstgenoemde.

Indien dan ook de toestand onzer financiën dreigt zorg te gaan baren, is de oorzaak daarvan zeker niet te zoeken bij de ontvangsten, doch bij de uitgaven voor den algemeenen dienst van den staat, welke sneller zijn toegenomen dan de gewone ontvangsten.

De opbrengstcijfers voor 1903 nader vergelijkend met die voor 1902, blijkt dat slechts 4 middelen (wijn, gedistilleerd, domeinen en de loterij) een weinig minder leverden in 1903, te samen f 168.000. Daartegenover leverden de overige 19 middelen te samen f 3.947.000 meer, waarvan voor rekening van het successierecht 5 ton, van de suiker f 868.000, van de registratierechten f 389.000, van de posterijen f 589.000 en van de loodsgelden f 187.000. De directe belastingen gaven gezamenlijk een kleine 6 ton meer dan in 1902.

De raming voor 1903 werd met het aanzienlijk bedrag van ruim f 9 millioen overschreden. Slechts 4 middelen (wijn, zout, domeinen en loterij) bleven beneden de verwachting met kleine bedragen. De overige overtroffen haar, vooral het successierecht en de suiker met aanzienlijke sommen (resp. 36 en 14 ton). Wat het laatstgenoemde middel betreft zijn echter de beide laatste maanden van 1903 ongunstig geweest, tengevolge, naar

het schijnt, van smokkelarij op groote schaal welke, nu in verband met het in werking treden der suikerconventie in Duitschland en België de accijns zeer belangrijk beneden het Nederlandsche cijfer is verlaagd, in hooge mate loonend is geworden.

Over het geheel genomen is echter, blijkens het bovenstaande, 1903 voor de schatkist weder een goed jaar geweest.

De strijd in de deutsche ziekenfondsen. De bladen hebben eenigen tijd geleden een voorontwerp openbaar gemaakt betreffende de invoering hier te lande, naast en ter aanvulling van de ongevallenverzekering, eener verplichte ziekteverzekering, geheel geschoeid op de leest der thans reeds ruim 20 jaar in Duitschland werkende regeling. Het mag dan ook, nu — de bijzonderheden van het plan zooals dit door de regeering is ontworpen, daaronder ook de kwestie der rijksbijdrage, daargelaten — de wenschelijkheid eener algemeene regeling dezer belangrijke aangelegenheid weinig bestrijding zal ontmoeten, en de deutsche organisatie, berustend op het beginsel eener zeer ver doorgevoerde decentralisatie, in hoofdzaak gebleken is aan de behoeften der practijk te voldoen, hoogst waarschijnlijk heeten dat binnen betrekkelijk korten tijd de ziekteverzekering naar deutsch model hier zal worden ingevoerd.

Met het oog daarop verdient ook in Nederland de aandacht te trekken de ernstige strijd, welke thans tusschen een groot deel der ziekenkassen en de daarbij werkzame artsen is uitgebroken, en welke er reeds toe heeft geleid dat tegen 1 April a. s. ruim 3000 geneesheeren, een vijfde deel van alle aan de ziekenkassen verbonden artsen, hun verdere medewerking hebben opgezegd. Aan een opstel van Fr. Weinhausen in de Nation van 30 Januari l.l. ontleenen wij daaromtrent de volgende bijzonderheden.

De geneesheeren der ziekenkassen hebben zich in een „Verbond tot verzekering der economische belangen van de geneesheeren” (te Leipzig gevestigd) vóór eenigen tijd georganiseerd, welk verbond in hoofdzaak de volgende eischen heeft geformuleerd: verhooging van honorarium (in verband met de verzwareing van den dienst door de novelle tot de ziekteverzekering aan de geneesheeren opgelegd); invoering van vrije keus der geneesheeren door de verzekerden; en opneming van een vertegenwoordiger der geneesheeren in de fondsbesturen.

Wat in de eerste plaats het honorarium betreft, blijkt uit de statistiek, dat de kosten der geneeskundige behandeling per verzekerde en per jaar van 1888—1900 gestegen zijn:

bij de gemeentelijke ziekenverzekeringen van 1.98 op 2.51 Mark.

" " plaatselijke ziekenkassen . . . "	2.15	"	3.26	"
" " bedrijfsziekenkassen "	3.73	"	5.05	"
" " bouwziekenkassen "	3.55	"	5.36	"
" " gildeziekenkassen "	1.75	"	3.18	"

Desondanks beweren de geneesheeren beneden „de waardigheid van hun ambt” betaald te worden (in 't voorbijgaan merken wij op, dat dit een zonderling element voor loonsbepaling is), en niet zelden per consult 30 pfennig of minder te ontvangen. Zij verlangen nu, dat steeds het laagste tarief der geneeskundige „Gebührenordnung” gevolgd zal worden. De fondsbesturen beweren, dat dan de verzekering bij de tegenwoordige premieën onmogelijk wordt. Die premieën mogen niet boven 6 pCt. van het loon stijgen en bedragen bij 4.3 pCt. der kassen nog geen $1\frac{1}{2}$ pCt., bij 25 pCt. der kassen $1\frac{1}{2}$ —2, bij 61.5 pCt. 2—3, en bij 9.2 pCt. 3— $4\frac{1}{2}$ pCt. van het loon. Wordt de eisch der doktoren ingewilligd, dan zal volgens de fondsbesturen de voor honoraria benoodigde som, welke thans 40 millioen mark per jaar bedraagt (over 9.641.742 verzekerden in 1901) tot over de honderd millioen stijgen en premieverhooging onvermijdelijk zijn. Daartegen zullen de werkgevers, die de helft te betalen hebben echter bezwaar maken, en van een rijksbijdrage willen de fondsen, uit vrees dan te veel van hun zelfstandigheid in te boeten, niet weten. Omgekeerd weigeren de geneesheeren te bewilligen in een aanstelling tegen vast tractement.

Met betrekking tot de kwestie der vrije keuze van den geneesheer is het zonderling geloopt. Aanvankelijk werd deze eisch door de verzekerden gesteld, en door de besturen, die zoo goedkoop mogelijk administreeren willen en daarom liefst met weinig doktoren werken, bestreden, daarbij door de artsen gesteund, die bevreesd waren eene bevoorrechte positie te verliezen. De sterke toeneming van het aantal artsen (van 15764 in 1885 op 29133 in 1902) deed echter het gevaar dreigen van het ontstaan van een wetenschappelijk proletariaat, terwijl bovendien een aantal fondsgeneesheeren in de vrije keuze der geneesheeren een middel zagen om te ontkomen aan de in vele

gevallen drukkende afhankelijkheid der geneesheeren van het fondsbestuur. Zoo is thans de wensch der verzekerden door de geneesheeren overgenomen. De fondsbesturen blijven voorloopig dit verlangen bestrijden, niet zoozeer omdat de vrije keuze door tal van omstandigheden in vele gevallen toch een beperkte keuze blijven moet, als wel omdat de controle op de geneesheeren door de fondsbesturen er in hooge mate door bemoeilijkt wordt, de misbruiken van simulatie worden in de hand gewerkt, en onverwijdelijk de kosten voor geneesmiddelen zullen stijgen, wanneer de verzekerden iedere paar maanden een anderen dokter kiezen kunnen. Toch is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat op dit punt overeenstemming wordt bereikt, te meer nu het einde Januari l.l. te Leipzig gehouden congres der ziekenkassen de kwestie heeft opengelaten, door de uitspraak, dat het hier een kwestie geldt die elke kas naar eigen goedvinden regelen kan. Inderdaad hebben een aantal kassen in Berlijn, Munchen en elders het beginsel der vrije keuze in verschillende vorm reeds met vrucht toegepast, hetzij met verdeling van de stad in districten elk met een zeker aantal fondsdoktoren, hetzij met toelating van keuze uit alle bij het fonds aangestelde geneesheeren.

De eisch, dat de doktoren in het fondsbestuur vertegenwoordigd zullen zijn is zoo billijk, dat aan inwilliging daarvan wel geen ernstige moeilijkheden zullen blijven in den weg staan.

Overigens is het zeer waarschijnlijk dat deze „doktorenstakingen“ ten gunste der geneesheeren zullen verloopen. De fondsen staan zwak omdat zij wettelijk verplicht zijn voor de behandeling van zieken onder de verzekerden te zorgen, terwijl omgekeerd de doktoren niet verplicht zijn bijstand te verleenen. Blijkt het echter inderdaad dat de premien de meerdere uitgaven welke uit inwilliging der gestelde eischen zullen voortvloeien niet kunnen dekken, dan zal wellicht de wetgever tusschen beide moeten komen. Uit de medegedeelde cijfers blijkt echter, dat nog geen enkel fonds tot dusver de wettelijke premiegrens van 6 pCt. van het loon heeft bereikt. Eene eenigszins aanmerkelijke premieverhooging zou echter thans in Duitschland door werkgevers en arbeiders beiden zeer pijnlijk worden gevoeld.

Werkgeversvereeniging in de Vereenigde Staten. De heer G. M. B. maakte onlangs in de N. R. Ct. melding van eene

in de Vereenigde Staten opgerichte merkwaardige werkgevers-vereeniging de Citizens Industrial Association of America.

Het doel der vereeniging is in hare statuten omschreven als volgt:

I. Met alle wettige en practische middelen de openbare staats- en nationale machten bij te staan ter handhaving en verdediging van de wet en van de rechten der burgers.

II. Aan alle burgers van Amerika bijstand te verleenen in het verzet tegen het inbreuk maken op hunne grondwettige rechten.

III. Het aankweken en bevorderen van eendracht en van vriendschappelijke verhoudingen tusschen de werkgevers en hunne werknemers, op den grondslag van gelijkmatig recht voor beiden.

IV. Het verleenen van medewerking aan alle plaatselijke, staats- en nationale vereenigingen van industrieelen, werkgevers en arbeiders in hunne pogingen ter vestiging en handhaving van den industrieelen vrede, en ter opwekking en leiding van den publieken geest in verzet tegen iederen vorm van gewelddadigheid, dwang en vreesaanjaging.

V. Met alle wettige middelen aan te moedigen en te bevorderen individueele ondernemingen en de vrijheid van bestuur in de nijverheid, onder welke vrijheid het volk der Vereenigde Staten het land heeft gemaakt tot het voorspoedigste en machtigste ter wereld.

VI. Het oprichten van een bureau van organisatie, welks werkzaamheid zal bestaan in de oprichting van vereenigingen welke bevorderlijk zullen zijn aan de verwezenlijking van het doel der Vereeniging, en hare aansluiting aan deze tot stand te brengen.

VII. Het oprichten van een bureau van opvoeding ter publicatie en verspreiding van geschriften welke de bevordering van het streven der Vereeniging ten doel hebben.

VIII. Het vormen en onderhouden van een fonds voor al zulke doeleinden als, in aansluiting aan, en in overeenstemming met het streven der Vereeniging, door het bestuur zullen worden goedgekeurd.

Als leden der Vereeniging kunnen toetreden alle nationale, staats- of particuliere vereenigingen van personen, firma's en corporaties, welke verklaren haar doel goed te keuren en zich ter verwezenlijking daarvan bij haar te willen aansluiten.

Het is het onverstandig en tyranniek optreden der arbeidersvakverenigingen van den allerlaatsten tijd en het socialistisch drijven van verscheidene der leiders van deze, dat tot de op-richting der vereeniging aanleiding heeft gegeven.

Eene krachtige beweging tot aaneensluiting der werkgevers dagteekent eigenlijk eerst van den winter 1902—1903, toen de bekende groote kolenstaking en de zich daaromheen groepeerende werkliedenbeweging de behoefte aan organisatie der werkgevers deed gevoelen. De toen tot stand gekomen werkgevers-vereenigingen hebben zich nu in het eind van 1903 in bovengenoemde Association vereenigd, op eene te Chicago gehouden vergadering welke werd bijgewoond door gedelegeerden van 124 vereenigingen uit nagenoeg alle staten der Unie. Onderstaande besluiten door deze vergadering genomen geven een duidelijk inzicht in hetgeen de nieuwe bond beoogt. Ze luiden als volgt:

„aangezien de gespannen verhoudingen tusschen werkgever en werknemer den toestand des lands ten aanzien der algemeene werkzaamheid brengen in een staat van chaos en anarchie, en de socialistische beweging welke den toestand tracht te beheerschen, geen ontzag heeft, hetzij voor de wet of voor de rechten en vrijheden der individuen en

aangezien de Grondwet der Vereenigde Staten voorschrijft, dat het Congres macht heeft om de handelsverhoudingen met vreemde natien en tusschen de verschillende staten onderling te regelen, en verder voorschrijft, dat: niemand van zijn leven, zijn vrijheid of zijn bezittingen beroofd zal worden dan volgens wettige veroordeeling, alsook niemand van zijn bijzondere bezittingen onteigend zal worden zonder billijke vergoeding; zoo is het dat besloten wordt, dat deze vergadering verlangt dat gemeentelijke-, staats- en nationale ambtenaren zullen waken voor de naleving der wet en er zorg voor zullen dragen, dat een ieder, man, vrouw of kind, die op eerlijke wijze in zijn levensonderhoud tracht te voorzien, de bescherming zal genieten van de volle macht van den staat of, des noodig, van de federatie.

Zij besluit, dat alzoo vastberaden den strijd aangordende tegen de misbruiken der arbeidersvakverenigingen gelijk deze thans zijn samengesteld en geleid worden; tezelfder tijd echter erkennende het recht der arbeiders om zich te vereenigen en

overtuigd, dat dergelijke vereeniging, rechtmatig tot stand gebracht en geleid, van groot nut kan zijn, het haar ernstige wensch is om te handelen, en zij ook vertrouwt dit te doen, in het welbegrepen belang der arbeiders zelven, want hun welvaren is onafscheidelijk van dat der ter vergadering vertegenwoordigden; werkgevers en werknemers zijn van elkander afhankelijk, en ieder der beide partijen is voor de andere onmisbaar; maar zij die tot twist tusschen de beide partijen aanzetten zijn de vijanden der menschheid.”

Ten slotte luidt dan ook dit besluit, dat de Citizens Industrial Association of America goedgezind staat tegenover iedere beweging ten bate van den arbeid. Levendig er van doordrongen, dat er geen nationale welvaart kan bestaan waar de massa der arbeiders in armoede en onwetendheid verkeert, beschouwt zij de opheffing en den verbeterden toestand van den arbeider als de meest zegenrijke en gelukkige uitkomst van de industrieele revolutie, welke het werk is geweest van de laatste halve eeuw.

Suikerkartel in België. De pogingen om in België te geraken tot stichting van een kartel van suikerfabrikanten, met het doel om een deel der baten, welke de Staat door invoering der surtaxe aan de raffinadeurs verzekerd heeft, aan de ruwsuikerfabrikanten ten goede te doen komen, waarover wij in onze vorige kroniek schreven, zijn aanvankelijk mislukt.

Blijkens eene mededeeling van het bestuur der Société Générale des fabricants de sucre de Belgique dd. 5 Februari ll. hebben deze pogingen niet tot het gewenschte resultaat geleid „wegens gemis van eenstemmigheid der fabrikanten, en omdat sommige van hen eene meerbegunstigde behandeling verlangden, welke hun niet kon worden toegestaan.”

Niet te verwonderen zou het zijn, indien thans de ruwsuikerfabrikanten in grooter getale dan tot dusver, zich ook met het raffineeren gingen bezighouden.

KRONIEKSCHRIJVER.